

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

EMRIP-imit inassuteqaatit naapertorlugit, Kalaallit Nunaanni nunap inoqqaavi "Inuit" paasissutissat tunngavigalugit nalunaarsorneqartalernissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq)

Tunngavilersuut:

Nunat tamalaat kattuffissuat FN-imiit, inuillu pisinnaatitaaffii pillugit kattuffinniit allaniillu peqquneqartunik nunatsinnit iliuuseqartannginnerit tikkuartuutaaleqqapput.

Inatsisit¹ peqqussutillu atuuttut naapertorniassagutsigit, nunallu tamalaaniit mamiatsanneqassanngikkutta, inatsisartutut iliuuseqartariaqarpugut.

Ulloq mannami tikillugu suli Nunap inoqqaavi "Inuit" Kalaallit Nunaanneersut paasissutissat ("data") aallaavigalugit nalunaarsorsimanngilagut. Tamanna inatsisinut², pisinnaatitaaffinnut innersuussutinullu atuuttunut illuatungiliivoq.

FN aqqutigalugu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasaqarfiat (EMRIP³) inassuteqarpoq innersuussuteqarlunilu, innuttaasut akornanni nunap inoqqaavinik paasissutissatigut immikkut nalunaarsuinissaq ("disaggregated data")⁴ ersarissumik innersuullugu.

FN-ip nunap inoqqaavi pillugit immikkut nalunaarusiortartuat Kalaallit Nunaannut tikeraareernermini innersuussut 93 (d)⁵, tassa Kalaallit Nunaanni paasissutissat aallaavigalugit nunap inoqqaavi "Inuit" innuttaasunit akornanni immikkut nalunaarsorsinnaanissaaq ("disaggregate") siunnersuutigaa.

¹ BKI nr 97 af 09/10/1997

² BKI nr 97 af 09/10/1997

³ Expert Mechanism on the Rights of Indigenous Peoples

⁴ "85. States should collect and disseminate data disaggregated by Indigenous identity, Ethnicity..." - United Nations General Assembly (A/HRC/EMRIP/2023/3)

⁵ "Collect disaggregated data on Inuit people in Denmark and Greenland to inform legislation, policy and programmes in all fields..." - Visit to Denmark and Greenland: report of the Special Rapporteur on the Rights of Indigenous Peoples, José Francisco Calí Tzay (2023), article 93 (d).

Innersuussutillu taakkua pineqartut najoqqutaralugit aamma Inuit Circumpolar Council (ICC) siulittaasoq Sara Olsvig ilanngullugu nalunaaruteqarput, Nunap inoqqaavi "Inuit" pillugit immikkut paasissutissatut nalunaarsuisoqartariaqartoq⁶.

Nunat tamalaanit nunatsinniillu, Nunap inoqqaavi Kalaallit Nunaanneersut "Inuit" Kunneqarfik Danmarkip iluani kisiartaallutik nunap inoqqaatut akuerineqarnikuupput⁷.

Aalajangiiffisassatut siunnersuutip akuerineqarneratigut, Nunap inoqqaavi Kalaallit Nunaanneersut "Inuit" immikkut paasissutissatigut nalunaarsorsinnaanissaannut immikkoortitsisinnaanissaannullu periarfissaqalersinneratigut Naalakkersuisunit atuutilersinneqassaaq. Tamatumani nunap inoqqaavi kikkuunerannik, kikkullu ilanngutsinneqarsinnaanerannik, inatsisit atuutereertuni⁸ nassuiaatit naapertorlugit ingerlanneqassaaq. Ilaatigut inatsisit atuuttumi (ILO-konvention nr. 169) artikel siulliani, paragrafilu siulliani, tamanna pillugu ima nassuiaatigineqarpoq:

[NUTSIGAQ]

"inuiat nunani namminersortuniittut, nunat inoqqaavisut isigineqartut, inuiannik nagguigisaminnik aallaaveqartut, nunamik nunalluunniit ilaanik nunaginnittuusut, ajugaaffigineqarnerup nunasiaqalernerup imaluunniit naalagaaffit massakkut killeqarfisa pilersinneqarneranni..."

[INATSIT ATUUTTOQ, DANSK]

["folk i selvstændige lande, der betragtes som tilhørende et oprindeligt folk, på grund af deres nedstamning fra folk, som beboede landet eller en geografisk region, som landet tilhører, på tidspunktet for erobring eller kolonisering..."⁹]

Aalajangiiffissatut siunnersuutip akuerineqarnerani, inuit pineqartut nunap inoqqaavi "Inuit" Kalaallit Nunaanneersunit naggueqarnersut Naalakkersuisut paasissutissanik katersinissamut peqquneqassapput, soorlu maanna inuit ukiuinik, suaassusaannut, suliffissaaleqineranut allanullu pisorta qarfinni paasissutissanik immikkut paasissutissanik nalunaarsuisarneq assigalugu. Taamaasilluni aalajangiiffissatut siunnersuutip akuerineqarnerata ilutigisaanik periutsit pioreersunut ilassutaassaaq.

⁶ "For Inuit, the right to data, including data collection and disaggregation, is a necessary condition for equity, justice, and self-determined development" - ICC calls for Inuit data sovereignty and protection of traditional economies at UN expert mechanism (21. juli 2025)

⁷ "I Danmark findes der kun et indfødt folk i konvention nr. 169's betydning. Det drejer sig om den oprindelige befolkning i Grønland eller Inuit." (BKI nr 97 af 09/10/1997)

⁸ BKI nr 97 af 09/10/1997

⁹ Bekendtgørelse af ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater (BKI nr 97 af 09/10/1997), Artikel 1, § 1, stk. b)

Inatsit¹⁰ innersuussutillu naapertorniartigit. “Inuit” pineqartut tassaapput Kalaallit Nunaanni nunap inoqqaajusut tassaapput kinaassusiarneqartussaannngitsut kinaassusiarneqarsinnaannngitsullu. Nunap inoqqaavi “Inuit” Kalaallit Nunaanniittut pisinnaatitaaffii qulakkeersinnaaniassagutsigit aaqqissuulluakkamik paasissutissanik katerseriaaseqarnissaq piffissanngorpoq. Nunarsuarput taamatut peqqusivoq. Inatsisitigut¹¹ taamatut peqqusisoqarpoq. Susasaqartut taamatut peqqusipput. Inuiaqatigut pillugit taamaasiortariaqarpugut.

Taamak pingaaruteqartigisumik peqquneqartigisumillu itigartitsisoqassappat assut tupaallaatiginassaaq, nassuiaruminaassaaq, nunallu tamalaat akornanni mamiagineqangaatsiarsinnaavoq.

Pisinnaatitaaffiit atuuttussat qulakkeertigit. Qujanaq.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Aalajangiiffissatut siunnersuut akuerineqarpat, aningaasartuutaasinnaasut AC-fulmægtigt ukioq 1 tungaanut suliakkiinertut naleqarnissaa siornatigut siunnersuutitut (UKA2022/92) sanillersuukkaanni naatsorsuutigineqarsinnaassaaq. Tamassuma saniatigut paasissutissat nutarsartarneri ilutigisaanik allaffissornikkut aningaasartuutit malunnaataanerusumik sunniuteqaataanngitsumik annertusilaarsinnaassapput.

Tamassuma saniatigut atuutsitsilernerit iliuutsit nalunaarsuilernernullu aaqqissuussinerit pisariaqarsinnaasut ilutigalugit allaffissornikkut aningaasartuuteqarsinnaanissaq naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Siornatigut siunnersuut akuerineqarnikoq assersuutigissagaanni, soorlu nunatsinni kinaassutsimut ilisarnaasersuinissaq (UKA2017/61), aallarniisumik piareersaalernerim AC-fulmægtigt ukiup affaanik aningaasartuuteqarsinnaanissaq naatsorsuutigineqarnikuuvoq. Tamannalu sanillersuullugu assingusumik aningaasartuuteqarsinnaanissaq naatsorsuutigineqarsinnaassaaq, nunatsinni innuttaasut arlaqangaatsiartut uani pineqaratarsinnaammata.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai katillugit AC-fulmægtigt ukiumut akissarsiassaata 1,5, imaluunniit ukiut 2 naleqarsinnaassaaq, tassa 750.000-1.000.000 kr. nalaanni.

¹⁰ BKI nr 97 af 09/10/1997

¹¹ BKI nr 97 af 09/10/1997

Namminersorluni inuussutissarsiuteqarnermut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Aalajangiiffissatut siunnersuutip akuerineqarnerani toqqaannartumik namminersorluni inuussutissarsiuteqarnermut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassannik soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Aalajangiiffissatut siunnersuutip akuerineqarnerani toqqaannartumik ersarissumillu innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassannik soqanngilaq.

Pisortaqaarfinni atuutsitsilernerli allaffissornikkut nalunaarsorneqaratarsinnaanermut ataasiartumik pineqartunut, tassa nunap inoqqaavi Kalaallit Nunaanneersunut "Inuit", iliuuseqartariaqarsinnaapput, immikkulli allaffissornikkut kinguneqaateqavittussatut maluginiagassaanani.